

هاوثة يمانى رِ اطوزەر بۇ ئىكھاتە كان... ئاسۆي ضارە سقەرە بۇ قەيرانە كانى عىراق

عِراق لە شايستەيى ھەل بىزاردىكى نوي نىك دەبىتەو، بەجۇرىك لە رووي تەبىرە و بەجىھەنەو ھاوشىوۋە ئىشىنە كانىتى، بەلام لە كاتوسات و ناواندا جياواز. ضونكە ھەل بىزاردە كانى ئايىندە بەرەھەندە ضارە نوسازە كانىيەو ھەرۋەھا بە تۈناكانى يەكلايىكردنەوۋە قۇناغەكەوۋە لەسەر طواستەوۋە عىراق وەستاوۋە بۇ قۇناغىكى ھىمىنتر و ئەطەر دەستەي بەرەوۋە بىردى قەيرانە كان شىكى باش بىكەن، ھەرۋەھا ئەطەر ئىشەوۋانەي ئەوۋە بىت ئەوا دۇخەكە زياتر ئىش و ھەل كشاوتر دەبىت. كە ئەم ھەل بىزاردە كۇمەلەيك دووررۋانى (الاستىراف) ھەيە لەو باوۋەردە داين كە دروستىن، كە تىيدا ئاوا بوونى ھىزى سىاسى ھەيە و ھەل كشانى ھىزى تىرش، سەرەراي تەرخانكردى ئىطەي ھىزى سىاسى كارا لە دىمەنەكەدا، بەلام شىوازي ھەل بىزاردەكە ھەرضۇنىك بىت دەرضەكەشى ضى بىت، ئەوا لەسەرىتى وەلامىكى تىروتنەسل بۇ ئەو نىشانەي ئىسارە بدۇزىتەوۋە كە ناوۋەرۇكەكەي دەلەيت: " ضى دەبىت ئەطەر ضووين بۇ ھەل بىزاردى ئىشەوۋەخت، ئەبىرەوكردى لە ھەل بىزاردى كۇتايى بىت بەبى ئەوۋە سور ھەل طەران و طىرانەوۋە متمانەي ھاوالاتى بە سىستىمىكى سىياسى دىموكراسى لەتۈنانا دا نەبوو. ئەو ضارەسەرەي ئىمە بۇ قەيرانە عىراقىيەكە دەبىنن ھەمان ئەو ضارەسەرەيە كە لە ماوۋە كانى رابردوودا ئىشنىازمان كىردبوو، لە لايەن كوتلە سىياسىيەكانەوۋە رووبەرۋوي رەتكىردنەوۋە بۇوۋە بەھۇي مەزاجى سىياسىي كە ئەو دەمە باوي ھەبوو، ضونكە كوتلە سىياسىيەكان لە سەركەشى دەترسان، بە بىركىردنەوۋە لىلەناو سىندوقەكەدا ئارەزووي ھەمىشەيى بىركىردنەوۋەيان ھەبوو نەك لە دەرەوۋەي. لەسەر ئەم بىنەمايە ئىمە واي دەبىنن كە ضارەسەرەكە لە ئىكھەننى ھاوثة يمانىيەكى رِ اطوزەري ئىكھاتەكاندا بۇ ھەل بىزاردى خۇي مەلاس داوۋە، نوينەر طشت بىت، تىرۋانن و ئىرادەي نىشتىمانىيە بىت، تۈنانى ئىكەوۋەلكانەوۋە كەلەنەكانى نىۋان جەماوۋەري طشتى و رىكخەرە سىياسىيەكانى ھەبىت و لەتۈنانا يدا بىت كرۇكىكى كارى ھاوسەنط لە سىستىمى سىياسى ئىكھەننىت لەسەرر بىنەماي بىرۇكەي (دۇستايەتى(ئەيمان) و نەبارىتى). " لەرەي ئەو ھىزانەي ئىش ھەل بىزاردى لەسەر ئاراستەي لەبەرەوۋە بىردى دەولەتدا رىككەوۋىت، كە ئەمەش بەتەواوي تويەكى جياوازي ھاوثة يمانىيەكانە كە دواي ھەل بىزاردى ئىكەدەھىنرىن، ئەوۋەشى كە فاكترى ھاوۋەشى نىۋان ھەمووان دەبىت بىرئىيە لە ضۇنىتى دابەشكردى دەسەلات بەئىي زمانى شايستەيى ھەل بىزاردى. بەلام ھاوثة يمانى رِ اطوزەري ئىكھاتەكان، ئەوۋە ضىراوۋىكە... نوينەرانى ھىزە سىياسىيەكان بەشدارى تىدا دەكەن لەطشت طۇرەئانەكانەوۋە، ھىزانىك قورسايەكى سىياسىي و كۇمەلەيەتى، ھەرۋەھا مىدوۋىيەكى كۇششكارى روون شانبەشانى ھىزە ھەل قولاۋەكانى بزوتنەوۋە تىشنىيان ھەبىت، كە تۈناكانى ضاودىرى دەكەن لەسەر ضەسئاندى نوينەرەيتى كىردى سىياسى خۇي لە قۇناغى داھا توودا. ئىكھەننى ھاوثة يمانىيەكى رِ اطوزەر بەرەزىندى ئىكھەننى ھاوثة يمانىيەكى تىرى ھاوشىوۋەي خۇي دەسەئىنىت، بەمجۇرە

تۆكمە کردنی طەییشتن بە ئامانجە ئارەزوومەندانەكە ، ھەتا یەکیك لە ھاوئەبماننییەكە زۆرینی ئەرلەمان بباتووە و حكومت ئیكهیەنیەت و ھەرسێ سەرۆكایەتیەكە دەستنیشان بکات، ھەرۆكو توانای ئەوێ دەبیەت زەمینەکی طونجاو بۆ ساكسازییەکی ئازوومەندانە دەستەبەر بکات، لەئیش ھەمووشیانووە راستاننی دەستور و نوێکردنەوێ سیستمی سیاسی بەئیی داخوارییەکانی قۇناغە نوێیەكە. ھاوئەبماننیەتی راطوزەر بۆ ئیكھاتەکان و لە دەنطدەر دەکات ھەلەبەدارییەکی تەندروست بکات و ھانی دەدات بۆ بەشداریکردن، بەمەش دۇخی بەرنامە ھەلەبەدارییەکان سواو و کۆئیکراوێ دروشمە دووبارەکان کۆتایی ئیدەھەنیەت کە دەبیەت ھۆی زیادکردنی ئائومییدی لای دەنطدەر. بەلەبەرضاوترنی ئەوێ کە ئیكھیەنانی ھاوئەبماننیەتی نیشتمانی کۆک، بەشیووەیەکی رۆون لیبەرسراوی راستەقینە لە سەرکەوتن و شکستەکان دیاری دەکات. طومانی تیدا نییە کە ھاوئەبماننیەتی راطوزەری ھەلەبەدارییەکان ئرۆدەییەکی سیاسی نیشتمانی طەوورە نوێنەراییەتی دەکات، دەبیەت دەربەری ئرنسیئە طشییەكە کە عیراقییەکان لەسەر کۆک دەبن، لەسەر و ھەمووشیانووە (ھاوئاتیوون و ھاوئایی ھەل و بەدەستھیەنانی خزمەتپوژاری طشتی) ، ھەرۆھا ئەم ھاوئەبماننییە ئارەزوومەندانە یە کار دەکات بۆ ئیكشەش کردنی حكومتیەك خزمەتکاری میللەتەکی بیەت، ئەمەش ضارەسەریەكە لە قولایی قۇناغی ئیستا و قەیرانەکانییەو ھەلەقولاو، ئەمەش لەھەمان کاتدا کرۆکیەكە بۆ ضارەسەریەکی طەوورەتری قۇناغی داھاتوو. ھەندیک لەرووی سیاسیووە ضیەد لەم ئیشنیازە نابینن، بەتایبەتی ئەو ھەزانی ھەر لە سالێ (2003)ەو راساتوون لەسەر مەلەکردن لەقولایی ئەو شوینانەدا کە لەرووی سیاسیووە داہراون، ھەرۆھا لەوانە یە لەطەل ئارەزوو نیوودەولەتی و ھەریەمایەتیەکاندا نەطونجیەت و کاریطەری لەسەر دۇخی عیراقیی بکات و کاریکات لەوانە یە کە راساتوون لەطەل عیراقدا مامەلە بکەن بەئیی ھاوکیشە نواندنی طۆرەئانە عیراقییەكە. ھاوئەبماننیەتی راطوزەری ئیكھاتەکان ھاوئەشییەکی بەھیز دادەمەزرینیەت و ھاوکیشە ھیشتنەوێ ھەمووان بۆ ئیطە سیاسیووە بە ئاریزەراوی دەھیلەییەتووە بی ئەوێ بوار بەکەسانی تر بدات کە ئیشبیکەون و رۆلەکان ئالوطۆر ئییکەن، کەسانیەك ھەن بۆ ئیطەییەکی لیبەرسراویەتی کاندیکراو کەضی رەتیکردۆتووە، نەك لەبەرئەوێ لە سیتیەكەیدا یاخود بەجیەھیەنەکانیدا لەکە یەك ھەبیەت، بەلەكو لەبەرئەوێ شیو و لیەھاتوو بوو و خاوەن توانا بوو ترساووە کە لە ھەلەبەدارییەكەدا ئیشەنط بیەت. ضارەسەرە خواریارەکان بۆ قەیرانەكە عیراق دەبیەت لە ئاستی رەکابەریەکاندا بیەت، بەشیووە یەك کە لەتوانادا نییە رۆووبەرۆوی رەکابەرییە طەوورەکان بە ضارەسەری ئینەکردن بکریەت و لە خولیەكەو بۆ خولیەکی تر بسوریەتووە و دەربکریەت. ئەوێ لەدیمەنی بزوتی تشرین بینرا لە جەماویریەکی نارازی لە سروشتی سیستمەكە و ھەلەسوکەوتی سیاسیەکان لەطەل لایەنی زۆرینی ھاسۆر لەطەل بزوتنەووەكەدا، ھەرۆھا زیەدەری بالایی ئشتیوان بۆ داخواری ساكسازي و بەرەنطاری طەندەلێ، ئامادەییەکی دەنط بلەند بوو لەسەر ئەو ئیویستییەکی کە ضارەسەرەكە ھاوئەشیووەبوو بە دەستووردانیەکی نەشتەرطەرییانە، لەطەل جەختکردنەو لەوێ کە کوتلە راطوزەر ناتوانیەت دوور کەویەتووە لە ھاوکیشە (دەولەت و نادەولەت) ضونکە یەكەم/ تەقەلا دەدات بۆ طەییشتنی ئامادە بە ھەلەسوکەوتی نوێنەریەکی تەندروست، تیەینی دەکریەت کە خویەندنەوێ طۆرەئانی سیاسی عیراقی کە بریار دەدات لەسەر ئەوێ کە ھیش کوتلە یەك توانای ئەوێ نییە بطاتە یەکلایکردنەوێ ھەلەبەدارییەكە (نیو + یەك)، ئەمەش ئەو دەھەستنییەت ھەموو ئیویستی بە ھەمووانە، لەبەرئەوێ بۆضی کات بەفیرۆبدەین و خویەندنەوێەکی دروست بۆ قۇناغەكە و ئیویستیەکانی نەكەین، بۆ ضارەسەریەکی کۆتایی خۆئامادە بەکەین ، کە تیدا کیەریکە بۆ خزمەتی عیراق و میللەتەکی بیەت لەسەر بنەمای ھاوئاتیوون و ئرۆدە نیشتمانی؟

عة ممار حة كيم

سةرؤكي هاوثة بما نيّتي عـرا قيية كان